

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАПЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННОКА БССР.

№ 19 (1241)

Серада, 5 сакавіка 1958 года

Цана 40 кап.

АБ ДАЛЕЙШЫМ РАЗВІЦЦІ КАЛГАСНАГА ЛАДУ І РЭАРГАНІЗАЦЫІ МАШЫННА-ТРАКТАРНЫХ СТАНЦЫЙ

Тэзісы даклада таварыша М. С. ХРУШЧОВА на сесіі Вярхоўнага Савета СССР

I.

Асноўныя вынікі развіцця сельскай гаспадаркі СССР

І. Савецкая краіна ідзе па шляху магутнага ўздыму эканомікі і культуры, росквіту навукі і тэхнікі, наўхільнага росту дабрабыту народа. Бурнымі тэмпамі развіцця сацыялістычнай прамысловасці і перш за ўсё цяжкай індустрыі. Ажыццёвая па асноўні час перабудова кіравання прамысловасці і будаўніцтва прывяла ў дзеянне велізарныя рэзервы вытворчасці, выканала рост творчай ініцыятывы і ажыццяўленні найвышэйшых мас працоўных, азнаменавала новы этап у развіцці нашай індустрыі і ўсёй народнай гаспадаркі краіны.

У выніку настойлівага ажыццяўлення важнейшых мера-прыемстваў, выпрадаваных Камуністычнай партыяй, наша сацыялістычная сельская гаспадарка за кароткі тэрмін пера-адолела здастанне, якое мела месца, і дасягнула вялікіх поспехаў. Дзякуючы асабліва велізарнаму масіву цалінных і абложных зямель ва ўсходніх раёнах краіны зроблен буйны крок у развіцці сярнявой гаспадаркі, якая з'яўляецца асно-ваўсёй сельскагаспадарчай вытворчасці. За апошнія гады дасягнуты значныя поспехі ў галіне жывёлагадоўлі. На іні-цыятыве перадавых калгасцаў і саўгасцаў разгарнуўся ўсеа-родны рух за вырашэнне задачы — у блэйшых гады да-гнаць Злучаныя Штаты Амерыкі па вытворчасці мяса, мала-ка і масла на душу насельніцтва.

На аснове ўздыму ўсіх галін народнай гаспадаркі расе нацыянальны даход, паліпшаюцца жыццёвыя ўмовы працоў-ных, шырокі размах набывае жыллёва-будаўніцтва. Перад-зельныя меры па далейшаму расшырэнню працоў-нага праймаў абавязаны ішча больш хуткі рост іх эканомі-кі і культуры, прывялі да ішча большага згуртавання наро-даў СССР, умацавання іх непарунай дружбы. Цяпер Савец-кі Саюз з'яўляецца магутнай апорай міру, агульнапрызнаным важнейшым цэнтрам перадавой навукі, тэхнікі і культуры, сваімі выдатнымі адкрыццямі ён уносіць велізарны ўклад у справу сусветнага прагрэсу.

Камуністычная партыя, паслядоўна ажыццяўляючы гіста-рычныя рашэнні XX з'езда КПСС, накіроўвае намаганні ўс-аго савецкага народа на выкананне планаў камуністычнага будаўніцтва. Сіла нашай партыі заключаецца ў тым, што яна заўсёды ідзе ў нагу з жыццём, несва звыкла з найвышэйшымі масамі працоўных, яе поўную прастору ініцыятыве і ак-тыўнасці, стваральнай творчасці народа. Сіла нашай партыі — у тым, што яна, кіруючыся марксісма-ленінісцкай тэорыяй, на кожным новым гістарычным этапе развіцця ўме-е знайсці тое галоўнае звяно, ухваліўшыся за якое можна па-спяхова вырашыць важнейшыя задачы руху краіны ўперад па шляху да камунізма.

У галіне эканамічнага будаўніцтва на сучасным этапе раз-віцця СССР усеа па перабудовы кіравання прамысловасцю выступаюцца на першы план, як важнейшая і неадкладная народнагаспадарчая задача — далейшае развіццё калгасна-га ладу і рэарганізацыя машына-трактарных станцый. Га-тая задача настойліва ставіцца практычнай калгаснага будаў-ніцтва, неабходна ішча большую прастору развіццю прадукцыйных сіл сельскай гаспадаркі, стварэнне багацце сельскагаспадарчых прадуктаў у нашай краіне.

тур. У 1956 годзе ў верняных саўгасах вытворчасці і ача-та збожжа дзяржаве павялічыліся ў параўнанні з 1953 годам у пяць разоў. Навысілася значны саўгасцаў і ў дзяр-жаўных нарыхтоўках іных відаў сельскагаспадарчай пра-дукцыі, 21 працэнт усяго нарыхтаванага і закупанага дзяр-жавай мяса, 32 працэнт свінніны, 21 працэнт малака і 27 працэнтаў воўны ў 1957 годзе было здадзена саўгасамі.

Дзякуючы клопатам Савецкай дзяржавы створана ма-гутная матэрыяльна-тэхнічная база сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. Калі к канцу 1932 года ва ўсёй сельскай га-спадарцы СССР налічалася 148 тысяч трактараў (у пера-ліку на п'ятнаціцісячны), 14 тысяч грузавых аўтамабіляў, 14 тысяч збожжавых камбайнаў, 660 тысяч грузавых аўтамабіляў і звыш 450 тысяч збожжавых камбайнаў.

У выніку росту грамадскай вытворчасці калгасцаў значна павысіўся жыццёвы ўзровень калгаснага сялянства. Реаль-ныя даходы калгаснікаў у параўнанні з даходамі працоўных сялян у дзяржаўнай Радзі павялічыліся па разліку на аднаго працоўнага ў супастаўных цэнах у чатыры разы, а з улікам бясплатнага навування і лячэння, дапамог і іных выплатаў і іхоты за конт дзяржавы — у шэсць разоў. У пра-цэсе будаўніцтва новага жыцця і калектыўнай працы вы-каваліся выдатныя калгасныя кадры, вырасілі і фарміра-валіся новыя людзі, актыўныя ўдзельнікі грамадскай сацыя-лістычнай вытворчасці.

Буйныя поспехі калгаснага ладу дасягнуты, нягледзячы на велізарныя страты, нанесеныя сельскай гаспадарцы фашыс-кімі захопнікамі ў першы Вялікай Айчыннай вайны. Пасля-хова вытрымаўшы суровыя выпрабаванні ваеннага часу і хутка залычыўшы раны вайны, сацыялістычная сельская гаспадарка накірвала сваю жыццёваць, сваю магутныя сілы.

4. Працягваючы штодзённыя клопаты аб развіцці сацыя-лістычнай сельскай гаспадаркі, Цэнтральны Камітэт партыі на сваім вераснёўскім Пленуме (1953 г.) і наступных Пле-нумах выйшч сур'ёзнае недахопы і памылкі ў кіраўніцтве сельскай гаспадарчай, якія прывялі да занушчанаці раду галін сельскагаспадарчай вытворчасці. Партыя не магла і-рыцца з такім становішчам справы, яна дачыла і дачыць не-абходным пачаць з магутнай прамысловасцю мець усеабова развіццю сельскую гаспадарку, зольную даваць такую коль-касць прадуктаў харчавання і сыравіны, якая неабходна для поўнага забеспячэння насельніцтва і ўсіх іных патрэбнас-цей дзяржавы.

Выстаўляючы задачу крутова ўздыму сельскай гаспадаркі, як важнейшую ўсеааодную задачу, партыя зыходзіла з жыццёвых патрэбнасцей савецкага грамадства, яна кіравала-ся пры гэтым праграмнымі палажэннямі марксісма-ленінізма аб велізарным значэнні сельскагаспадарчай вытворчасці, аб стварэнні багацця прадуктаў харчавання, без чаго немагчы-на пераход да камунізма. Заснавальнікі навуковага камунізма падкрэслівалі важнейшую ролю земляробства і вытворчасці прадуктаў харчавання для жыцця грамадства. «Вытворчасць сродкаў харчавання», — указваў К. Маркс, — з'яўляецца са-май першай умовай жыцця неаспадрых вытворцаў і ўсёй вытворчасці наогул» («Капітал», т. III, стар. 647). Распа-рацоўваючы планы сацыялістычнага будаўніцтва, У. І. Ленін растлумачыў, што барацьба за хлеб ёсць барацьба за сацыя-лізм, што развіццё сельскай гаспадаркі і павелічэнне вы-творчасці прадуктаў харчавання з'яўляецца абавязковай умо-вай уздыму ўсёй народнай гаспадаркі краіны і жыццёвага ўраўню працоўных. «Шкапа сацыялістычнага краіна не магчыма, як дзяржава рабоча-сялянскай улады», — гаварыў Ленін, — калі яна не можа сумеснымі намаганнямі рабочых і сялян сабраць такі харчовы фонд, каб забеспячыць пра-кармленне рабочых, занятых у прамысловасці, каб мець магчымасць дзесяці і сотні тысяч рабочых рушыць туды, куды трэба Савецкай уладзе. Без гэтага будучы толькі раз-мовы. Сапраўдны асновы гаспадаркі — гэта харчовы фонд... Без такога фонду сацыялістычнае паітства застаецца толь-кі пажаданнем» (Своры, т. 31, стар. 475—476).

Пленум ЦК КПСС лічыць, што намячаемыя мера-прыемствы па далейшаму развіццю калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый маюць жыццёва важнае значэнне для сацыялістычнай сельскай гаспадаркі і ўсёй нашай краіны.

(З пастановы Пленума ЦК КПСС «Аб далейшым развіццю калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый»).

II.

Роля МТС у стварэнні і ўмацаванні калгаснага ладу

1. Для перамогі новага, сацыялістычнага спосабу вы-творчасці ў сельскай гаспадарцы пераважна, каб калгас-цаў даказалі свае перавагі не толькі перад дробнагаварнай ся-лянскай гаспадарчай, але і перад буйным жывёлаўдзяльчым земляробствам. Гэтая задача не магла быць вырашана без уза-браення нашай сельскай гаспадаркі перадавой машынай тэхнічай. Толькі на базе сучаснай тэхнікі буйная грамадская гаспадарка можа па-сапраўдному разгарнуць прадукцыйныя сілы земляробства, забеспячыць вытворчасць мажымальнай колькасці прадуктаў і ў тым самым прадеманстравы сваю жыццёваць і прагрэсіўнасць у параўнанні з любой ішчай, несацыялістычнай сістэмай сельскай гаспадаркі.

Першае дэспяцігоддзе Савецкай улады наша сялянства працягвала ў значнай ступені базіраваць сваю гаспадарку на тэжы ка прыладах працы, што і да рэвалюцыі. Так, у 1928 годзе ў сельскай гаспадарцы краіны налічалася 4 мільёны 600 тысяч сох і касуляў, 14 мільёнаў конных плугоў, 718 тысяч конных севалаў, 1 мільён 300 тысяч конных жызарак і ўсёго 27 тысяч трактараў. Сельская гаспадарка зусім не мела збожжавых і бульбаажаборачных камбайнаў, трактарных ільноперабіраў і бульбаажаборачных і многіх іных сучасных машын. Прымятніўна сельскагаспадарчая тэхніка, якая ат-павядала прыродзе раздробленай невялікай сялянскай га-спадаркі, не магла служыць трывалай базай для буйнага сацыя-лістычнага земляробства.

Настойліва ажыццяўляючы ленінскі курс на індустрыялі-зацыю, савецкі народ пад кіраўніцтвам партыі будаваў ма-гутную сацыялістычную прамысловасць, разгортваў сельска-гаспадарчае машынабудаванне і тым самым пачаць умаца-ваннем індустрыяльнай магутнасці краіны ствараў умовы для тэхнічнага пераўбраення сельскай гаспадаркі і ажыццяўляў яе адвечнай адстадасці. Забеспячэнне сельскай гаспадаркі пера-давой тэхнічай, якое ўзрастае да готу ў год, умацавала вы-творчую амычку сацыялістычнага горада з вёскай, ажыццэла велізарнае рэвалюцыйнае ўздзеянне на сялянства. Міль-яны працоўных сялян наглядна ўбачылі перавагі буйнага сацыялістычнага земляробства, якое мае магчымасць выка-рыстоўваць ажадзанае тэхніку, што аблягчае працу і рэжа пашырае яе прадукцыйнасць. Гэта ў рашаючай ступені са-дзейнічала таму, што ўжо к канцу 1929 года найшчышчыны масы сялян рушылі ў калгасы.

лістычнай індустрыі, неабходнаць больш поўнага зааваа-лення ўзрастаючых патрэбнасцей грамадства.

Каб выканаць заданні па павелічэнню вытворчасці збож-жа і тэхнічных культур у рамерах, устаноўленых XX з'ез-дам КПСС, і прадукцыі жывёлагадоўлі ў рамерах, якія па-трабуюцца для вырашэння задачы ў блэйшых гады да-гнаць ЗША па вытворчасці мяса, малака і масла на душу насельніцтва, неабходна забеспячыць павышэнне культуры земляробства, узроўню механізацыі сельскагаспадарчых ра-бот, лепшае выкарыстанне дасягненняў навукі і тэхнікі, ўка-рачэнне вопыту наватараў. Толькі на гэтай аснове можна за-беспячыць рост прадукцыйнасці працы, уздым ураджайнас-ці палёў і прадукцыйнасці жывёлагадоўлі, разкае зніжэнне сабекошту сельскагаспадарчай прадукцыі.

Рашаючую ролю ў далейшым развіцці сельскагаспадарчай вытворчасці адгартываць нашы калгасы, якія даюць пера-важную частку валавой і таварнай прадукцыі, у тым ліку звыш 70 працэнтаў дзяржаўных нарыхтоўак збожжа, дзве трэці нарыхтоўак мяса і малака. Ад далейшага ўмацавання калгасцаў, паліпшаення арганізацыі іх работы, умацавання іх матэрыяльна-тэхнічнай базы залежыць рост вытворчасці ў сельскай гаспадарцы.

У пяцірашні час у арганізацыі калгаснай вытворчасці, асабліва ў зярнявой гаспадарцы, важнейшае месца займаюць машына-трактарныя станцыі, паколькі яны выконваюць а-сноўныя работы ў земляробстве і вызначаюць узровень механі-зацыі гэтых работ у калгасах. Між тым праведзенае за апошнія гады ўзбуйненне калгасцаў, ішчы рост іх эканомікі, развіццё калгасцаў як буйных шматлікіх сельскагаспа-дарчых праймаў выкарыстоўваюць змяненні існуючага па-радку вытворча-тэхнічнага абслугоўвання калгасцаў.

Маючы мэтай далейшае развіццё і ўмацаванне калгасна-га ладу і павелічэнне выпускуемай калгаснай прадукцыі, Цэн-тральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза вы-стаўляе ў якасці важнейшай народнагаспадарчай задачы правядзенне рэарганізацыі машына-трактарных станцый.

1. Для перамогі новага, сацыялістычнага спосабу вытворчасці ў сельскай гаспадарцы пераважна, каб калгасцаў даказалі свае перавагі не толькі перад дробнагаварнай сялянскай гаспадарчай, але і перад буйным жывёлаўдзяльчым земляробствам.

3. Пачатак будаўніцтва МТС быў пакладзены ў 1927 годзе, калі саўгасе імя Шаўчэкай Адаўскай вобласці стварыў атрад у складзе 10 трактараў для амаанцы вытворчай дапа-могі сялянам наважольных паселішчаў.

2. У сувязі з хуткім ростам парку сучасных сельскагас-падарчых машын пастаеа пытанне аб шляхах яго выкары-стання ва ўмовах сельскай гаспадаркі, якая пераўтваралася ў гэтых шляхоў магло быць два. Першы — прадаваць скла-даныя машыны неаспадрых калгасам. Другі — закупаць іх у руках дзяржавы, ствараючы спецыяльныя праймаўствы для абслугоўвання калгасцаў за поўную плату. Як неўзабаве пачаўся вопыт, першы шлях для пачатковага перыяду маса-вага калгаснага будаўніцтва быў непрыёмальны. Маладзія, эканамічна яшча слабыя калгасы не мелі дастатковых срод-каў, каб купіць трактары і ішчыя складаныя машыны, каб быць гаручае, будаваць памішчэнні для захоўвання ма-шын і майстэрні для іх рамонту. Калгасы не мелі і кваліфі-каваных кадраў, здольных кіраваць ловамі машынамі. Пра-мысловасць у той перыяд яшча не выпускала такой колькас-ці машын, каб можна было забеспячыць з дастатку ўсе кал-гасы.

Найбольш матэаэчным аказаўся другі шлях, паказаны практычай калгаснага будаўніцтва. — шлях стварэння буй-ных дзяржаўных праймаўстваў, якіх каных абслугоўваць калгасы машынай тэхнічай. Абслугоўваюцца на фінансавую падтрымку дзяржавы і на магутнасць сацыялістычнай інду-стрыі, гэтая праймаўства давалі велізарныя выгады як для калгасцаў, так і для дзяржавы. Па-першае, яны забеспячалі матэрыяльна-тэхнічныя ўмовы для высокапрадукцыйнага выкарыстання парку новых сельскагаспадарчых машын. Па-другое, яны маглі служыць магутным рычагам кірувачага ўздзеяння на калгасы з боку сацыялістычнай дзяржавы, сродкам далейшага ўмацавання саюза рабочага класа з ся-лянствам. Кіруючыся ітарэсамі сацыялізма, партыя і ўрад разгарнулі будаўніцтва шырокай сеткі гэтых асабта тыпу дзяржаўных праймаўстваў, якія атрымалі назву машына-трактарных станцый і за гэты часвайго існавання адгартвалі важную гістарычную ролю ў стварэнні і ўмацаванні калгас-нага ладу.

3. Пачатак будаўніцтва МТС быў пакладзены ў 1927 годзе, калі саўгасе імя Шаўчэкай Адаўскай вобласці стварыў атрад у складзе 10 трактараў для амаанцы вытворчай дапа-могі сялянам наважольных паселішчаў. У 1928 годзе на базе гэтага атрада была арганізавана першая ў краіне машына-трактарная станцыя. З 1929 года разгарнулася масавае будаўніцтва МТС.

Абагульняючы першы вопыт будаўніцтва машына-трак-тарных станцый, ЦК ВКП(б) прыняў у 1930 годзе пастано-ву, у якой вызначаліся роля і значэнне гэтых праймаўстваў. «У асабе МТС, — указваўся ў пастанове, — выдзелена і праварана па масавым вопыце форма арганізацыі Савец-кай дзяржавы буйнай калектыўнай сельскай гаспадаркі на высокай тэхнічнай базе, у якой выдзіліны поўна спалучаюцца самадзейнасць калгасных мас у будаўніцтве сваіх калектыў-ных гаспадарак з арганізацыяй і тэхнічай дапамогай і кіраўніцтвам пралетарскай дзяржавы».

Сведчаннем велізарнага значэння, якое мелі МТС для сельскай гаспадаркі, з'яўляецца бурны рост іх колькасці. Ужо ў 1932 годзе колькасць МТС дасягнула 2.446, у 1941 годзе яна перавысіла 7 тысяч, а ў 1957 годзе складала ка-ла 8 тысяч. З дапамогай МТС калгасы ў першыя ж гады свайго існавання намага расшырылі сельскагаспадарчую вытворчасць. Пачаць з саўгасамі машына-трактарныя стан-цыі адгартвалі рашаючую ролю ў ажыццяўленні грандыёзных задачы — асабенні 36 мільёнаў гектараў цалінных і аблож-ных зямель ва ўсходніх раёнах краіны.

3. Пачатак будаўніцтва МТС быў пакладзены ў 1927 годзе, калі саўгасе імя Шаўчэкай Адаўскай вобласці стварыў атрад у складзе 10 трактараў для амаанцы вытворчай дапа-могі сялянам наважольных паселішчаў. У 1928 годзе на базе гэтага атрада была арганізавана першая ў краіне машына-трактарная станцыя. З 1929 года разгарнулася масавае будаўніцтва МТС.

Абагульняючы першы вопыт будаўніцтва машына-трак-тарных станцый, ЦК ВКП(б) прыняў у 1930 годзе пастано-ву, у якой вызначаліся роля і значэнне гэтых праймаўстваў. «У асабе МТС, — указваўся ў пастанове, — выдзелена і праварана па масавым вопыце форма арганізацыі Савец-кай дзяржавы буйнай калектыўнай сельскай гаспадаркі на высокай тэхнічнай базе, у якой выдзіліны поўна спалучаюцца самадзейнасць калгасных мас у будаўніцтве сваіх калектыў-ных гаспадарак з арганізацыяй і тэхнічай дапамогай і кіраўніцтвам пралетарскай дзяржавы».

Ажыццяўляючы праграму крутова ўздыму сельскай га-спадаркі, Камуністычная партыя ў апошнія гады ажыццэла буйныя мерапрыемствы па далейшам ўмацаванні МТС і павышэнню іх ролі ў развіцці калгасцаў. Трактарны парк МТС у параўнанні з даваенным павялічыўся амаль у два разы, а аб'ём работ, якія выконваюцца МТС, у 2,8 раза. Па рашэнню вераснёўскага Пленума ЦК КПСС у МТС былі ство-раны пастаянныя кваліфікаваныя механізацыйныя кадры. На кіруючую і інжынера-тэхнічную работу ў МТС накіраваны многія тысячы лепшых людзей з гарадоў і прамысловых цэнтраў.

4. Арганізаваўшы шырокае будаўніцтва МТС, Камуністыч-ная партыя і Савецкі ўрад упершыню ў гісторыі далі ў ка-рыстанне працоўнага сялянства перадавую тэхніку, якая дапамагла яму перайсці на адзіна правільны, сацыялістычны шлях развіцця. У руках дзяржавы МТС адгартвалі ролю ва-жнейшага сродку ў барацьбе за развіццё і ўмацаванне калгас-нага ладу, за пераўбраенне шматлікіх сялянства ў духу калектыўнасці. Створанне ў першыя гады калгаснага будаўніцтва пры МТС палітычных аддзелаў дапамагалі ма-ладзі калгасам умацаванне ў арганізацыйна-гаспадарчых ад-носінах, развясці ўчытач накіраваныя супраць іх кулацкія махінацыі. У барацьбе за круты ўздым сельскай гаспадаркі ў апошнія гады важную ролю адгартвалі арганізацыяны па-рашэнню вераснёўскага Пленума ЦК КПСС інструктарскія групы райкомаў партыі на зонах МТС.

4. Арганізаваўшы шырокае будаўніцтва МТС, Камуністыч-ная партыя і Савецкі ўрад упершыню ў гісторыі далі ў ка-рыстанне працоўнага сялянства перадавую тэхніку, якая дапамагла яму перайсці на адзіна правільны, сацыялістычны шлях развіцця. У руках дзяржавы МТС адгартвалі ролю ва-жнейшага сродку ў барацьбе за развіццё і ўмацаванне калгас-нага ладу, за пераўбраенне шматлікіх сялянства ў духу калектыўнасці. Створанне ў першыя гады калгаснага будаўніцтва пры МТС палітычных аддзелаў дапамагалі ма-ладзі калгасам умацаванне ў арганізацыйна-гаспадарчых ад-носінах, развясці ўчытач накіраваныя супраць іх кулацкія махінацыі. У барацьбе за круты ўздым сельскай гаспадаркі ў апошнія гады важную ролю адгартвалі арганізацыяны па-рашэнню вераснёўскага Пленума ЦК КПСС інструктарскія групы райкомаў партыі на зонах МТС.

5. Выпрадаваная нашай партыяй на Пленуме ЦК і на XX з'ездзе КПСС шырокая праграма крутова ўздыму сельс-кай гаспадаркі, павелічэння вытворчасці збожжа і прадук-таў жывёлагадоўлі паспяхова ажыццяўляецца.

Гэтая праграма прадугледжвала значнае ўмацаванне вы-творча-тэхнічнай базы сельскай гаспадаркі, умацаванне кал-гасцаў, МТС і саўгасцаў кадрамі кваліфікаваных спецыялістаў, арганізатараў і рабочых-механізатараў, правядзенне раду мер, накіраваных на паспяховае ажыццяўленне ленінскага прыняцтва матэрыяльнай зааіпаўнасці калгасцаў і калгас-нікаў у расшырэнні калгаснай вытворчасці, далейшую дма-кратызацыю кіравання ў калгасах.

У ажыццяўленне гэтай праграмы партыяй і Савецкай дзяржавы праведзена велізарная работа, аб чым перажанаў-ча сведчаць наступныя данныя. У перыяд 1954—1957 га-доў было накіравана ў сельскую гаспадарку: 908 тысяч трактараў (у п'ятнаціцісячны вылічэнні), камбайнаў збож-жавых — 293 тысячы, сіласаажаборачных і кукурузаажабор-ачных — 143 тысячы, аўтамабіляў грузавых — 467 тысяч, селяак трактарных — 684 тысячы. Вялікая дапамога сель-скай гаспадарцы была аказана кваліфікаванымі кадрамі. Ка-лі на 1 ліпеня 1953 года ў калгасах і МТС працавала 83 ты-сячы спецыялістаў з вышэйшай і спецыяльнай сярэдняй аду-кацыяй, то на 1 снежня 1957 года такіх спецыялістаў было ўжо 277 тысяч чалавек.

Пад уплывам машына-трактарных станцый з іх магут-най тэхнічай карэнным чынам змянілася аблічча калгаснай вёскі і ўнесь уклад вясновага жыцця. Разам з машына-трактарным паркам у вёсцы павялічыся машынаарманіяны майстэрні, аўтаатранспарт, электрычная энергія. Уніка і развіцця сетка пасобных праймаўстваў прамысловага тыпу. У МТС вырастае велізарная армія механізатараў — трактарыстаў, камбайнераў, бригадзіраў трактарных бригад, шафёраў, рамонтных і іных рабочых, якія валодаюць тэх-нічай і індустрыяльнай культурай працы. Большасць наста-ільных работнікаў МТС у 1957 годзе складала звыш двух мільёнаў чалавек. Агранічаныя і зааіхнічныя кадры МТС прынялі вялікую работу па павышэнню культуры земляроб-ства і жывёлагадоўлі ў калгасах. У вучылішчах і школах механізацыі і на розных курсах, арганізуюцца пры МТС, пахрытаваны мільёны кваліфікаваных работнікаў для кал-гаснай вытворчасці.

5. Выпрадаваная нашай партыяй на Пленуме ЦК і на XX з'ездзе КПСС шырокая праграма крутова ўздыму сельс-кай гаспадаркі, павелічэння вытворчасці збожжа і прадук-таў жывёлагадоўлі паспяхова ажыццяўляецца.

Гэтая праграма прадугледжвала значнае ўмацаванне вы-творча-тэхнічнай базы сельскай гаспадаркі, умацаванне кал-гасцаў, МТС і саўгасцаў кадрамі кваліфікаваных спецыялістаў, арганізатараў і рабочых-механізатараў, правядзенне раду мер, накіраваных на паспяховае ажыццяўленне ленінскага прыняцтва матэрыяльнай зааіпаўнасці калгасцаў і калгас-нікаў у расшырэнні калгаснай вытворчасці, далейшую дма-кратызацыю кіравання ў калгасах.

У ажыццяўленне гэтай праграмы партыяй і Савецкай дзяржавы праведзена велізарная работа, аб чым перажанаў-ча сведчаць наступныя данныя. У перыяд 1954—1957 га-доў было накіравана ў сельскую гаспадарку: 908 тысяч трактараў (у п'ятнаціцісячны вылічэнні), камбайнаў збож-жавых — 293 тысячы, сіласаажаборачных і кукурузаажабор-ачных — 143 тысячы, аўтамабіляў грузавых — 467 тысяч, селяак трактарных — 684 тысячы. Вялікая дапамога сель-скай гаспадарцы была аказана кваліфікаванымі кадрамі. Ка-лі на 1 ліпеня 1953 года ў калгасах і МТС працавала 83 ты-сячы спецыялістаў з вышэйшай і спецыяльнай сярэдняй аду-кацыяй, то на 1 снежня 1957 года такіх спецыялістаў было ўжо 277 тысяч чалавек.

За апошнія чатыры гады ў сельскую гаспадарку — на ўва-здзе вытворчых будынкаў, збудаванні, на аплату трак-тараў, машын і абсталявання — было накіравана Савец-кай дзяржавой 75 мільярадаў 400 мільёнаў рублёў капітала-ўкладанняў, або на 10 мільярадаў рублёў больш, чым было на-кіравана на гэтыя мэты за другую, трэцюю, чацвёртую і тры гады пятай п'яцігодкі, разам узятая, у супастаўных цэнах. У адпаведнасці з рашэннямі вераснёўскага Пленума ЦК КПСС з мэтай павышэння матэрыяльнай зааіпаўнасці ра-ботнікаў сельскай гаспадаркі значна павышаны нарыхтоўчыя і закупачныя цэны на ўсе асноўныя прадукты сельскай га-спадаркі, зменшан размер сельскагаспадарчага падатку. З 1 студзеня 1958 года гаспадаркі калгаснікаў, рабочых і скупа-жых поўнасцю вызвалены ад абавязковых паставак сельска-гаспадарчых прадуктаў. Важную ролю адгартвала ўздзеянне

АБ ДАЛЕЙШИМ РАЗВІЦЦІ КАЛГАСНАГА ЛАДУ І РЭАРГАНІЗАЦЫІ МАШЫННА-ТРАКТАРНЫХ СТАНЦЫЙ

Тэзісы даклада таварыша М. С. ХРУШЧОВА на сесі Вярхоўнага Савета СССР

(Працяг)

ванья ў раздзек краін народнай дэмакратыі машынна-трактарныя станцыі дапамагаюць малым кааператывам у рабоце, садзейнічаючы ператварэнню іх ва ўзорныя гаспадаркі, заснаваныя на калектыўнай працы і грамадскай уласнасці.

Машынна-трактарныя станцыі ў нашай краіне адыгралі велізарную ролю ў барацьбе за сацыялістычную перабудову вёскі, за ўмацаванне саюза рабочых і сялян. У руках партыі і дзяржавы МТС з'явіліся той сілай, з дапамогай якой былі забяспечаны перамога і паспяховае развіццё калгаснага ладу, умацаванне новых форм сацыялістычнай арганізацыі працы і вытворчасці, падрыхтоўка кадраў, зольных рухаць уперад буйную гаспадарку. Былі створаны прадпачыні для яшчэ больш магутнага развіцця прадукцыйных сіл вёскі.

III.

Новы этап у развіцці калгаснага ладу і неабходнасць рэарганізацыі машынна-трактарных станцый

1. Калгасны лад амаль за трыццаць год свайго існавання прайшоў вялікі шлях развіцця. У пачатковы перыяд большасць калгасаў прадстаўляла з сабе прымітыўныя, эканамічна слабыя гаспадаркі. Волянт працягла існавання дробных калгасаў паказваў, што яны не маюць магчымасці ўсебакова развіваць грамадскую вытворчасць і ў поўнай меры выкарыстоўваць складаную перадавую тэхніку, якой дзяржава няспына аснашчае сельскую гаспадарку. Так, напрыклад, у 1949 годзе ў Беларускай ССР у сярэднім на адзін калгас прыпадала ворнай зямлі 308 гектараў, двароў — 67, працаздольных — 100 чалавек. У Маскоўскай вобласці ворнай зямлі на адзін калгас было 188 гектараў, двароў — 43, працаздольных — 47; у Бірская вобласці ворнай зямлі — 291 гектар, двароў — 33, працаздольных — 48. У сярэднім па Саўедам Саюзу прыпадала на калгас: ворнай зямлі 557 гектараў, працаздольных — 113 чалавек. Да гэтага трэба дадаць, што натуральны і грашовыя даходы многіх дробных калгасаў былі вельмі нізкія. У такіх дробных і эканамічна слабых калгасах вытворчасць сельскагаспадарчых прадуктаў развівалася марудна.

Узбуйненне калгасаў, праведзенае ў 1950—1951 гадах, з'явілася важным крокам у развіцці калгаснага ладу. Гэтая мера адкрывала спрыяльныя магчымасці для больш-раўнальнага выкарыстання тэхнікі, рэсурсаў рабочай сілы і ўздыму калгаснай эканомікі. Але пры наяўнасці сур'ёзных недахопаў у кіраванні сельскай гаспадаркай адна гэтая мера не магла забяспечыць карэнага пераходу ў развіцці калгаснай вытворчасці.

Усенародная барацьба за ажыццяўленне выпрацаванай Камуністычнай партыяй праграмы крутовага ўздыму сельскай гаспадаркі, якая разгарнулася пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, азнаменавала сабой пачатак новага этапу ў развіцці калгаснага ладу. Гэты этап характарызуецца наступнымі рысамі.

Па-першае, у цяперашні час калгасы ў большасці сваёй сталі буйнымі і эканамічна моцнымі гаспадаркамі, якія выдуюць вытворчасцю на аснове шырокага ўжывання сучаснай тэхнікі, дасягнуўшы навуку і перадавога вопыту. Калі ў 1949 годзе ў краіне налічвалася звыш 250 тысяч калгасаў, то ў выніку ўзбуйнення іх стала цяпер каля 78 тысяч. Ворнай зямлі на калгас у сярэднім па СССР у 1957 годзе прыпадала 1,954 гектары, гэта значыць у тры з лішнім разо больш, чым да ўзбуйнення калгасаў. Многія калгасы, асабліва ў асобных сельскіх раёнах краіны, маюць ворнай зямлі на 5—10 і больш тысяч гектараў, што дазваляе ў шырокіх маштабах выкарыстоўваць машынную тэхніку. Больш чым у тры разы павялічылася тэксма сярэдня лік працаздольных на кожным калгасе. Значна ўзрасла вытворчасць прадукцыі на сто гектараў зямельных угоддзяў, павялічылася таварыства грамадскай гаспадаркі калгасаў.

У сувязі з ростам грамадскай вытворчасці і павышэннем гэтых таварыства значна павялічыліся даходы калгасаў і адлічэнні ў непадзельныя фонды. Калі ў 1952 годзе грашовыя адлічэнні ў непадзельныя фонды на калгасы краіны ў цэлым складалі 7 мільярд 408 мільянаў рублёў, то ў 1956 годзе яны дасягнулі 16 мільярд 728 мільянаў рублёў, гэта значыць павялічыліся больш чым у два разы. Агульныя непадзельныя фонды калгасаў за гэты час узраслі з 63 мільярд 78 мільянаў рублёў да 98 мільярд 594 мільянаў рублёў. Такім чынам, калгасы не толькі ўзбуйніліся, але і сталі да асноўных галей непараўнальна больш моцнымі ў эканамічных адносінах. Не падлягае сумненню, што ўзбуйненне калгасаў, аказана іх матэрыяльнае падтрымка і палітычнае работу МТС адыгралі важную ролю ў развіцці калгаснага ладу, ва ўздыме ўсёй сельскай гаспадаркі на больш высокую ступень.

Па-другое, сучасныя ўзбуйненыя калгасы тэхнічна аснашчаны значна лепш, чым раней. З агульнай колькасці 660 тысяч грузавых аўтамабіляў, якія ёсць у сельскай гаспадарцы краіны, каля 330 тысяч аўтамабіляў, гэта значыць палову, належыць калгасам. Волянт трактары, сельскагаспадарчых машын, аўтамабіляў і іншай тэхнікі ў калгасах складала 24 мільярд рублёў. Многія калгасы маюць свае электрастанцыі, а тэксма падобныя прадпрыемствы, аснашчаныя сучаснай тэхнікай. У цяперашні час больш паловы ўсёй калгаснай карыстаецца электраэнергіяй. Магутнасць рухавікоў, якія належыць калгасам, ужо к пачатку 1957 года перавышала 3 мільяны кілават. Такім чынам, тэхнічная ўзброенасць калгасаў за апошнія гады тэксма намога ўмацавала.

Па-трэцяе, у калгасах цяпер выраслі шматлікія кадры кваліфікаваных палювадоў, жывёлаводаў, механізатараў — трактарыстаў, камбайнераў, машыністаў, электрыкаў, шафераў, спецыялістаў па будаўніцтве, кіраванні і арганізацыі трактарнай вытворчасці, зольных умова выкарыстоўваць сучасную тэхніку і дасягнулі навуку. Калі ў 1953 годзе ў калгасах працавала толькі 18 тысяч 500 спецыялістаў, то цяпер ёсць звыш 150 тысяч спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй. У калгасах ёсць сотні тысяч брыгадзіраў палювадчых брыгад, заагачыкаў жывёлагадоўчых ферм і іншых вопытных арганізатараў калгаснай вытворчасці, якія прайшлі абабчэнне на курсах, у школах і вузавых інжынерах. Такім чынам, калгасы маюць цяпер у сваім распараджэнні вялікую армію спецыялістаў і кваліфікаваных работнікаў для ўсёй галей гаспадаркі. Павялічылася сацыялістычная свядомасць мільянаў калгаснікаў і калгасніц. Іншай стала вёска, іншымі сталі сяляне-калгаснікі.

Па-чацвёртае, дзякуючы прынятым партыяй мерам па ўздыму калгаснай эканомікі разна ўзраслі даходы калгасаў і павялічыліся матэрыяльныя дабрабыт калгаснікаў. Грашовыя даходы калгасаў у 1956 годзе дасягнулі 94 мільярд 616 мільянаў рублёў, гэта значыць павялічыліся амаль у тры разы ў параўнанні з 1950 годам. Агульная сума грашовых і натуральных даходаў калгаснікаў ад грамадскай і асабістай гаспадаркі па разліку на аднаго працуўчага павялічылася ў 1957 годзе ў параўнанні з 1953 годам у супаставітым дэнах на 33 проценты. Гэта дазваляе калгасам і калгаснікам значна павялічыць набыццё прамысловых тавараў, разгарнуць у шырокіх маштабах жылывае будаўніцтва. Тавараабарот спажывецкай кааператывы, якая ажыццяўляе гандал у вёсцы, павялічыўся за чатыры гады на 75 процантаў і супаставітым дэнах. За апошнія чатыры гады калгаснікамі і сельскай інтэлігенцыяй пабудавана каля двух з паловай мільянаў новых жылых дамоў.

2. Цяперашнія калгасы з іх мільённымі даходамі, з вялікімі непадзельнымі і вытворчымі фондымі, са шматлікімі кадрамі не толькі ні ў якое параўнанне з эканамічна слабымі і ў большасці сваёй дробнымі калгасамі пачатковага перыяду іх развіцця. Цяпер, калі калгасы маюць рабій вялікія капітальныя ўкладанні ў сваю вытворчасць, набыццё складаную тэхніку, забяспечыць яе правільнае выкарыстанне, наспела пытанне аб уласнасці каронных змен у формы вытворча-тэхнічнага абслугоўвання калгасаў.

У многіх раёнах краіны, перш за ўсё ў сельскіх, машынна-трактарныя станцыі выконваюць пераважную частку палювадчых работ у калгасах. У выніку гэтага асноўная прадукцый-

ная сіла сельскай гаспадаркі — рабочая сіла калгасаў — аказваецца як бы адхіленай ад галоўных прылад вытворчасці — трактараў і іншых машын, што перашкаджае найбольш эфектыўнаму выкарыстанню рабочай сілы і тэхнікі. Існуючая практыка азначае не што іншае, як наўняць на адной і той жа зямлі двух гаспадароў — калгаса і МТС, хоць у гэтым у цяперашні час няма ніякай неабходнасці. Пасля існавання тэхнічна эканомічна ў руках МТС, калгасы не могуць непасрэдна распараджацца ёю, умяваюць не ў інтарэсах найбольш поўнага выкарыстання ўсёх рэзерваў калгаснай вытворчасці. Калгас і МТС вымушаны ўтрымліваць два апараты кіравання для выканання адных і тых жа задач, што значна павышае сабекошт сельскагаспадарчых прадукцый.

Не выпадкова таму ў сувязі з ростам і ўмацаваннем калгасаў у раздзек краіны пачалі шукаць новыя формы ўзаемадзейнасці МТС і калгасаў. Там, дзе машынна-трактарныя станцыі абслугоўвае ўсёго толькі адзін калгас, на чале і калгаса і МТС стаяць адна і тая ж асоба — старшыня калгаса. У іншых выпадках, калі калгас абслугоўваецца адной трактарнай брыгадай, сім-там сталі ствардзіць комплексныя трактарна-палювадчых брыгады на чале з калгасным брыгадзірам. Паўзгодныя пошукі новых адносін паміж дзяржаўнымі прадпрыемствамі па абслугоўванню калгасаў і самімі калгасамі гавораць аб тым, што машынна-трактарныя станцыі ўжо выканалі ролю, якая на іх раней ускладвалася, і цяпер маюць патрабу ў рэарганізацыі.

Раней МТС выступалі як арганізатары калгаснай вытворчасці. Цяпер гэтая функцыя адпала, таму што за гады свайго існавання калгасы накіравалі багаты вопыт арганізацыі і выдзялення буйнай грамадскай гаспадаркі.

Ва ўмовах, калі калгасы не мелі сваіх тэхнічных кадраў, МТС з'яўляліся цэнтрамі тэхнічнага прагрэсу ў сельскай гаспадарцы. Цяпер у калгасах выраслі пачаткі кадры, якія тэксма з'яўляюцца носьбітамі тэхнічнага прагрэсу. Значыць, і гэтая функцыя МТС адпала.

Цяпер МТС перасталі адыгрываць тую палітычную ролю, якая на іх была ўскладзена на першым этапе калгаснага будаўніцтва. Работнікам МТС нама каго цяпер пераключыць у пераважна буйнай калектыўнай гаспадаркі, бо калгасы лад у нашай краіне даўно перамог, і калгаснікі не ўздыюць сабе жыцця па-за калгасам. Значыць, вычарпала сябе і гэтая функцыя МТС.

Такім чынам, у ходзе будаўніцтва сацыялістычнай сельскай гаспадаркі і ўмацавання калгасаў каронным чынам змянілася сацыяльна-эканамічная абстаноўка ў вёсцы. Цяпер калгасы з'яўляюцца развітымі сацыялістычнымі прадпрыемствамі, якія ў большасці сваёй не маюць патрэбы ў кіраванні МТС. У выніку гэтага форма вытворча-тэхнічнага абслугоўвання калгасаў праз МТС, якая дзейнічае ў цяперашні час, ужо не задовольняе патрабаванняў росту калгаснай вытворчасці і пачынае тармажыць развіццё прадукцыйных сіл сельскай гаспадаркі. Таму неабходна знайсці новую форму вытворча-тэхнічнага абслугоўвання калгасаў, якая больш адпавядала б сучаснаму этапу развіцця калгаснага ладу.

3. У інтарэсах далейшага развіцця і ўмацавання калгаснага ладу і разшырэння сельскагаспадарчых вытворчасці метазагодна перайсці да продажу трактараў, камбайнаў і іншых сельскагаспадарчых машын непасрэдна калгасам. Правядзёне гэтага важнага мерапрыемства даець у руцэ калгасам сучасную тэхніку, што дазваляе ім больш прадукцыйна выкарыстоўваць зямлю, амацаваную па калгасамі навечна, забяспечыць далейшае павышэнне прадукцыйнасці працы і зніжэнне сабекошту сельскагаспадарчых прадукцый. Тым самым будзе ліквідаван зжыўшы сябе ў сучасных умовах парадок, пры якім на адной і той жа зямлі выдуюць гаспадарку два сацыялістычныя прадпрыемства — калгас і МТС, што прыводзіць да зважасці, паралелізму ў кіраванні, да абліччя ў арганізацыі вытворчасці, да ўтрымання лішняга кіраванцкага апарату і ў канчатковым выніку да няпоўнага выкарыстання прылад вытворчасці і рабочай сілы. Рэарганізацыя МТС, продаж тэхнікі калгасам адкрывае яшчэ больш шырокую прастору развіццю прадукцыйных сіл сельскай гаспадаркі, уніміць матэрыяльную запікаўленасць, створыць ініцыятыву і актыўнасць калгасных мас у барацьбе за лепшае выкарыстанне ўсёх рэзерваў і магчымасцей калгаснай вытворчасці. Гэта прывядзе да далейшага арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў, іх сацыялістычных прадпрыемстваў, да новага ўздыму эканомікі і росту дабрабыту калгаснікаў.

Асобныя эканамісты яшчэ некалькі год назад прапаноўвалі распараджаць калгасам наўнячую ў машынна-трактарных станцыях тэхніку і такім чынам ліквідаваць МТС. Гэтая прапанова была рашуча адхілена партыяй, якая памылкова і небяспечна для сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. Ва ўмовах, калі калгасы былі ў большасці сваёй дробнымі і эканамічна слабымі, яны не ў сілах былі набыць і правільна выкарыстаць тэхніку МТС. Ліквідацыя МТС немінуча прывяла б да аслаблення эканомікі калгасаў, да падрыў калгаснага ладу.

Рэарганізацыя МТС, якая намачаецца ў цяперашні час, і пераход да новай, больш дасканалай формы вытворча-тэхнічнага абслугоўвання калгасаў падрыхтаваны ўсім ходам развіцця сацыялістычнай сельскай гаспадаркі за апошнія гады. Гэтая рэарганізацыя будзе праводзіцца на базе буйных поспехаў калгаснага ладу, дасягнутых пры дапамозе машынна-трактарных станцый, якія адыгралі вялікую стаючую ролю ў ажыццяўленні праграмы крутовага ўздыму сельскай гаспадаркі.

Вося ў якой абстаноўцы і на якой аснове партыя выстаўляе цяпер задачу продажу калгасам трактараў і іншых сельскагаспадарчых машын. Яна зыходзіць не са слабасці, а з сілы калгаснага ладу. У гэтым карэнае адрозненне цяперашняй пастаючы пытанні аб продаж тэхнікі калгасам ад тых прапаноў, якія выстаўляліся асобнымі эканамістамі некалькі год назад. Пры гэтым гутарка ідзе не аб ліквідацыі МТС, а аб іх паступовай рэарганізацыі, якая ажыццяўляецца з мэтай паліпавання вытворча-тэхнічнага абслугоўвання калгасаў з улікам асаблівасцей розных зон і раёнаў і ўзбуйненню развіцця эканомікі асобных калгасаў.

Пераход калгасаў ад вытворча-тэхнічнага абслугоўвання праз МТС да куплі трактараў і іншых машын — важнейшы этап у будаўніцтве сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, ва ўмацаванні і далейшым развіцці калгаснага ладу. Цяпер сканцэнтравана на адных руках належыча дзяржаве, але замацаваная навечна за калгасамі зямля і машыны пры панаванні сацыялістычных вытворчых адносін, пры кіруючай ролі рабочага класа на чале з Камуністычнай партыяй.

Рэарганізацыя МТС — гэта ўздым кіраванцка сельскай гаспадаркі па вышэйшым узроўню. Цяпер калгасы ўмацавалі, выраслі іх кадры. У гэтых умовах МТС у многім вычарпалі свае функцыі ў сістэме кіраванцка сельскай гаспадаркі, якая ў нас устанавілася. Раней дзяржава кірвала калгасамі праз МТС, а цяпер яна будзе аказваць непасрэднае ўздзеян-

не на развіцці калгаснай вытворчасці праз пастаўку трактараў, камбайнаў і іншых машын.

4. Машынна-трактарныя станцыі маркуецца паступова, у залежнасці ад канкрэтных умоў розных раёнаў, рэарганізаваць у рамонтна-тэхнічныя станцыі (РТС), ускладшы на іх ремонт складанай тэхнікі калгасаў, забяспечыце (шляхам продажу) калгасам новай тэхнічай, запчастымі часткамі, гаручым, угнаеннямі, ідахімікатамі і іншымі матэрыяламі, а тэксма арганізацыю працы тых машын, якіх калгасы не маюць. Гэтыя станцыі за поўную плату павінны ўдзяць на сябе тэхнічнае абслугоўванне калгасаў, дапамагаючы ім правільна выкарыстоўваць наяўную тэхніку.

У раёнах, дзе цяпер ёсць некалькі машынна-трактарных станцый, пасля іх рэарганізацыі метазагодна мець, я правіла, адну рамонтна-тэхнічную станцыю. У далейшым можна будзе пайсці на ўзбуйненне некаторых раёнаў з невялікай колькасцю калгасаў. У вялікіх раёнах, дзе раней было некалькі машынна-трактарных станцый, майстарні гэтых МТС можна ператварыць у аддзяленні цэнтральнай майстарні, а гаражы і іншыя памішканні выкарыстаць пад магазіны і склады для продажу машын, запчастым частак і матэрыялаў. Там, дзе не будзе ў гэтым патрабав, укажаныя памішканні можна прадаць калгасам або перадаць саўгасам.

У цяперашні час машынна-трактарныя станцыі, акрамя бачных сельскагаспадарчых работ, выконваюць ірыгацыйныя, меліярацыйныя, дарожныя работы, займаюцца будаўніцтвам сажалак і валамаў, паліпаваннем лугоў і пашы. У нечарназёмнай паласе РСФСР, у Беларусі, у прыбалтыйскіх саветскіх рэспубліках і раздзек іншых раёнаў краіны МТС выконваюць работы па нарыхтоўцы торфу і вапны. У паўднёвых раёнах, дзе развіта садоўніцтва і вінаградарства, МТС выконваюць плантацыйныя работы. Усе гэтыя работы з'яўляюцца, як правіла, разамі, і купляць калгасам машыны для правядзення такіх работ нямэтазагодна, таму што яны ў асноўнай гаспадарцы не могуць быць агулжаны поўнасцю.

Больш метазагодна пакінуць гэтыя машыны ў рамонтна-тэхнічных станцыях з тым, каб яны давалі іх калгасам прапракат або выканалі адпаведную работу па дагаворах. У асобных раёнах, напрыклад, на поўначы і паўночным захадзе краіны, а тэксма ў раздзек раёнаў Сярэдняй Азіі і Закаўказзя, многім калгасам, відаць, нямэтазагодна набыць такую машыну, як збожжавы камбайн, паколькі ў гэтых калгасках плошчы пасеваў збожжавых культур невялікія і адзін камбайн можа абслужыць некалькі калгасаў. У такіх раёнах рамонтна-тэхнічныя станцыі павінны мець па некалькі камбайнаў для абслугоўвання калгасаў з невялікімі плошчамі пасеваў збожжавых.

Пры практычным ажыццяўленні продажу тэхнікі калгасам і рэарганізацыі МТС, пры вызначэнні тэрмінаў правядзення гэтага мерапрыемства ў асобных раёнах трэба ўсебакова ўлічваць мясцовыя ўмовы і асаблівасці розных раёнаў і калгасаў, не дапускаючы шаблонна, адміністрацыйна і паспешнасці.

5. Ажыццяўленне намачаемых мерапрыемстваў па далейшым развіцці калгаснага ладу і перабудове МТС яшчэ больш умацуе саюз рабочага класа і калгаснага сялянства, яшчэ пясней згуртуе ўсё працоўных, умацуе несакурнальнае маральна-палітычнае адзінства саўецкага грамадства, будзе садзейнічаць росту магутнасці Саўецкай краіны.

3 рэарганізацыі МТС разшыраюцца эканамічным сувязі калгасаў з сацыялістычнай прамысловасцю, вытворча даламога горада вёскі ўзрастае і становіцца ўсё больш разнастайнай. У новых умовах гэтая дапамога будзе ажыццяўляцца ў розных формах і больш шырокіх маштабах шляхам забяспечвання калгасаў трактарамі, машынамі, запчастымі часткамі, гаручым, транспартам, угнаеннямі, шляхам перадачы вытворча-тэхнічнага вопыту прамысловых прадпрыемстваў калгасам. Калгасы атрымаюць магчымасць ажыццяўляць свае заказы на новую, больш дасканалую тэхніку, якая будзе адпавядаць спецыфічным патрабаванням гаспадарак розных зон краіны.

Продаж машын калгасам умацуе матэрыяльна-тэхнічную базу калгасаў, будзе садзейнічаць развіццю грамадскай уласнасці калгасаў, росту іх непадзельных фондаў, якіх з'яўляюцца адной з асноўных крыніц сілы і моцы калгаснага ладу. Асобныя таварышчы, галоўным чынам з ліку эканамістаў, лічылі, што з рэарганізацыі МТС узнікнуць няяснасці ў некаторых тэарэтычных пытаннях, у прыватнасці ў пытанні аб дзвюх формах уласнасці. Яны зыходзілі з той прадпачыні, што пераход да камунізма патрабуе ўсемернага ўмацавання агульнанароднай уласнасці і падліпання калгасна-кааператываў уласнасці да ўзроўню агульнанароднай, і выказвалі апазненне, ці не можа продаж тэхнікі калгасам выдкіць аслабленне агульнанароднай уласнасці. Ставілася тэксма пытанне аб тым, якая форма сацыялістычнай сельскай гаспадаркі з'яўляецца больш прагрэсіўнай — калгасная ці саўгасная? З прычыны таго, што ў аснове саўгаса ляжыць агульнанародная уласнасць, асобныя таварышчы выказвалі меркаванні: ці не трэба перавозіць калгасы на саўгасную форму гаспадаркі?

Такія пастаючы пытанні па сутнасці з'яўляюцца няправільнымі, памылковымі. Правільна, што агульнанародная уласнасць — вышэйшая форма уласнасці. Так разумеў Леанід. Але разам з тым У. І. Ленін ніколі не прапанаваў даў агульнанародную уласнасць кааператываў уласнасці. Наадварот, ён падкрэсліваў, што і тая і другая формы уласнасці з'яўляюцца сацыялістычнымі, і тая і другая служыць інтарэсам народа, нашай агульнай мэце — пабудове камуністычнага грамадства. Розніца толькі ў тым, што адна з іх — агульнанародная уласнасць — мае больш высокі ўзровень абгулжэння, а другая — калгасная уласнасць — мае менш высокі ўзровень абгулжэння. Значыць, гутарка ідзе аб тым, каб паступова павышаць узровень абгулжэння калгаснай уласнасці і такім чынам узнімаць яе да ўзроўню агульнанароднай уласнасці. Зрабіць гэта можна толькі шляхам далейшага ўсемернага ўмацавання і развіцця як дзяржаўнага, так і калгаснай уласнасці.

Асабліва ўразумела, што не трэба баяцца ўмацавання калгаснай уласнасці. Калі прапанаваць адну форму сацыялістычнай уласнасці другой яе форме, калі сцвярджаць, што ўмацаваннем калгаснай уласнасці мы аслабляем агульнанародную уласнасць, то тды можна дайсці да абсурду. Такія погляды правільным прызнаць нельга, таму што саўецкі народ кроўна запікаўлен у далейшым развіцці калгасаў, па ўздыме іх эканомікі, у разшырэнні калгаснай вытворчасці і павялічэнні багаццяў і інтарэсаў грамадства. А што такое ўздым сельскай гаспадаркі? Гэта перш за ўсё ўмацаванне калгаснай уласнасці, умацаванне непадзельных фондаў калгасаў. Да гэтага імкнецца партыя, ажыццяўляючы шырокую сістэму мер па развіцці калгасаў, па ўмацаванні калгаснай уласнасці. Кааператываў уласнасць не зыходзіцца ў супярэчнасці з нашымі тэарэтычнымі палажэннямі аб шляхах пабудовы камуністычнага грамадства, бо шлях да камунізма ляжыць праз умацаванне як агульнанароднай, так і калгаснай уласнасці.

Нельга не зазначыць, што тды, хто баяцца ўмацавання калгаснай уласнасці, глядзяць на готую уласнасць з пазіцыі

пачатковага перыяду калгаснага будаўніцтва, забываючы аб тым, што не толькі ў калгасных, але і ў яканых адносін калгасная уласнасць паче стала іншай, чым яна была 25—30 год назад. Сапраўды, што прадстаўляла з сабе калгасная уласнасць, скажам, у 1929—1930 гадах? Гэта было простае складанне абагульненых сродкаў вытворчасці сялянскіх гаспадарак — коней, плугоў, сох, барон, некаторых надворных будынкаў. Валома, і ў той час калгасная уласнасць адыгрывала прагрэсіўную ролю, бо давала магчымасць вёсці грамадскую вытворчасць і выключала эканамічнае чалавек чалавек. Аднак паміж тым перыядам і цяперашнім дзяцка гады напружанай барацьбы за развіццё і ўмацаванне калгаснага ладу, за ўздым яго эканомікі, за росквіт матэрыяльных і духоўных сіл саўецкай вёскі.

Цяперашняя уласнасць калгасаў створана калектыўнай працай калгаснікаў пад кіраванцтвам і пры актыўным удзеле рабочага класа, пры ўдзеле ўсяго саўецкага народа. Яна вырастае і ўмацаваецца ў выніку развіцця грамадскай гаспадаркі. Непадзельныя фонды калгасаў складаюць цяпер амаль 100 мільярд рублёў супраць паўтара мільярдаў рублёў пачатковага перыяду пачатковага перыяду калектыўнага будаўніцтва.

Ажыццяўляючы планы камуністычнага будаўніцтва, партыя і ўрад ніколі не лічылі калгасы чужародным целам у сацыялістычным арганізме, а заўсёды разглядалі іх як саўвядомую і жыццёва важную частку сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі.

Адносіны паміж сацыялістычнай дзяржавай і калгасамі ніколі не бувавалі на аснове часта камерцыйных інтарэсаў, як гэта мае месца ў адносін паміж горадам і вёскай у капіталістычным грамадстве.

Валома, напрыклад, што машынна-трактарныя станцыі атрачваюць на работу ў калгасы значна больш таго, што атрачывае за гэтую работу дзяржава. Некаторыя калгасы, асабліва эканамічна слабыя, нярады вастаюцца на разліках за работы МТС у даўгу перад дзяржавай. Але не было такога выпадку, каб за даўгі прадвалава дзяржава з малакца. Кожны калгас, калі ён нават слабы, з'яўляецца нашай сацыялістычнай гаспадаркай, і дзяржава дапамагае яму. Яна аб давала калгасам адтэрміноўку, або спісвала іх даўгі па натуралаце.

Дзяржава рыхтуе для калгасаў кадры, затрачываючы на гэта многія сотні мільянаў рублёў, што тэксма накіравана на ўмацаванне калгасаў. Дзяржава адпускае калгасам мільярдныя кроўты, пры гэтым не на строга камерцыйнай аснове. У пэўны перыяды, калі калгасы былі слабыя, дзяржава спісвала з іх даўгі, якіх складалі сотні мільянаў рублёў. Не раз калгасам выдываліся насенныя, харчовыя і іншыя пазыкі. Частку з іх калгасы вярталі, а невялікая доля спісвалася.

Гэта добра разумеюць калгаснікі. Яны правільна лічыць, што багаче кожная калгас створана пры раўнаважы дапамозе дзяржавы і што гэтае багачце, па сутнасці, належыць усяму народу. Усе саўецкія людзі прызнаюць, што развіццё грамадскай гаспадаркі, рост калгаснага багацця з'яўляюцца вынікам велізарнай матэрыяльнай патрыткі калгаснага ладу з боку дзяржавы. У машыны, якімі валодаюць калгасы, у іх вытворчых пабудовы, у развіцці іх земляробства і жывёлагадоўлі ўкладзена праца калгасніка, рабочага, вунонага.

І РЭАРГАНІЗАЦЫЯ МАШЫННА-ТРАКТАРНЫХ СТАНЦЫЙ АБ ДАЛЕЙШЫМ РАЗВІЦЦІ КАЛГАСНАГА ЛАДУ

Тэзісы даклада таварыша М. С. ХРУШЧОВА на сесіі Вярхоўнага Савета СССР

(Заканчэнне)

кожнай зоны тэрміны правядзення гэтай работы, хутка па-чаць і закончыць яе. Такая прапанова наўрад ці правільная. Калі б цэнтральныя органы нават і паспрабавалі скласці план для ўсіх раёнаў, то намераны такім чынам, напэўна, меў бы сур'ёзныя недахопы, таму што дзякка з цэнтра ўлічыць паспраўднаму ўсе асаблівасці асобных раёнаў і калгасаў. Было б правільным таму, каб кожны абком і аблвыканком, крайком і крайвыканком, выходзячы з агульных прынцыпаў, распрацавалі для сваёй вобласці, краю канкрэтныя меры па арганізацыі продажу трактараў і іншых машын калгасам, улічыўшы пры гэтым тыя асаблівасці, якія для іх зоны маюць істотнае значэнне. Гэтыя планы павінны быць разгледжаны ў ЦК кампартыі і Саветах Міністраў саюзных рэспублік.

Узнікае пытанне — праводзіць рэарганізацыю МТС адроз-ну ці па этапах? Намыслава рэарганізацыя МТС — вельмі вялікая і адказная справа, і паспешнасць тут можа нанесці толькі шкоду. Да гэтага пытання трэба падыходзіць асцярожна, з улікам асаблівасцей таго ці іншага раёна краіны. Паліярэ-нія разлікі паказваюць, што большасць калгасаў, асабліва ў рэспубліках Сярэдняй Азіі і Закаўказзя, на Украіне і на Кубані, у рэальнасці маюць адрознае аб'ёмнае тэхніку ў МТС. У асобных жа раёнах, асабліва ў паўночна-заходніх і цэнтральных, такіх калгасаў будзе менш. Таму ў некаторых зонах, відавочна, метагэаграфічна на пэўны час МТС з тым, каб па меры ўздыму эканоміі ўсіх абслугоўваемых імі калгасаў можна было паступова прадаць імі тэхніку. Механічны падыход да гэтага пытання, імяніне адначасова рэарганіза-ваць усе МТС нельга прымаць за разумнае. Нельга не ўлічыць з тым фактам, што некаторыя калгасы ішча не могуць ку-піць, а галоўнае, не ў сілах выкарыстаць тэхніку.

Як відавочна, і там, дзе будуць захаваны МТС, асобныя калгасы могуць купіць тэхніку. У сувязі з гэтым некалькі зменіцца структура МТС, і штаты МТС зменшацца. Які тэр-мін запатрабуецца для таго, каб у раёнах з эканамічна сла-бымі калгасамі рэарганізаваць МТС і прадаць тэхніку калгас-ам? Магчыма, 2—3 гады, а дзе-ні-дзе і больш. З гэтым не трэба спешацца.

У сувязі з ростам калгаснай вытворчасці і павышэннем не таварнага адлічэння ў непадзеленыя фонды калгасаў у 1958 годзе складуць, наводзе прыкладных разлікаў, каля 25 мільярдаў рублёў. Увесь кошт прадаваемых калгасам машын з улікам зносу арэндырачна складае 18—20 міль-ярдаў рублёў. З устанавленнем адпаведнай рэспубліканай расходзі ў такіх размерах на набыццё тэхнікі зусім магчы-мым ўжо пры цяперашнім узроўні калгаснай вытворчасці, а ў сувязі з далейшым ростам даходаў калгасаў іны будуць тым больш павялічаны.

Пры продажы калгасам машын неабходна ўлічваць іх тэхнічны стан, маючы на ўвазе, што побач з новымі машы-намі ў МТС будзе знаходзіцца старыя, у значнай ступені знош-аныя машыны. Гэтыя машыны павінны быць уцэннены з улікам іх зносу. У райвыканкомах, як відавочна, метагэаграфічна стварыць аўтарытэтыя аддзяленні камісіі, якія адказвалі б за правільную ацэнку машын. Пасля продажу тэхнікі калгасам усю дзейнасць рамонтна-тэхнічных станцый неабходна ар-ганізаваць на аснове гаспадарчага разліку.

Відавочна, не чакаючы канчаткова ўсталявання пэн-можна прадаваць ужо цяпер трактары і іншыя машыны калгасам, якія могуць набыць іх і рацыянальна выкарыстаць. Калі будуць укладзеныя цэны на машыны, калгасы зро-бляць адпаведны разлік.

Новыя трактары і сельскагаспадарчыя машыны, пачынаю-чы з 1958 года, неабходна прадаваць калгасам, які правіла, за наяўны разлік або з прадастаўленнем крытыку на розныя тэрміны, у залежнасці ад эканамічнага стану калгаса. Пры ўсталяванні пэн на новыя сельскагаспадарчыя машыны, якія прадаюцца калгасам, трэба зыходзіць з таго, каб яны былі крыху вышэйшай за сабекошт. Гэта неабходна, каб прамысловасць мела накапленні з гэтай далейшага развіцця ў ўдасканалення, бо сацыялістычная індустрыя з'яўляецца асновай усёй народнай гаспадаркі.

2. У новых умовах асабліва важнае значэнне набываюць пытанні матэрыяльна-тэхнічнага забеспячэння калгасаў. Сельская гаспадарка з'яўляецца спажывцом вялікай коль-касці розных матэрыяльных каштоўнасцей у выглядзе ма-шын, гаручага, запасных частак, металу і іншых разна-стайных тавараў.

У цяперашні час забеспячэннем калгасаў машынамі, гару-чым, запаснымі часткамі і матэрыяламі ў сельскай раёнах займаюцца адначасова забеспячальнікі і гандлёвыя арганіза-цыі розных вядомстваў: Міністэрства сельскай гаспадаркі, спажывецкай кааператыву, Галоўаўтрактарнабуду і Нафта-буду. Трэба змяніць існуючую арганізацыю забеспячэння калгасаў машынамі і вытворчымі таварамі, наблізіўшы яе да калгасаў і сканцэнтраваны ў адным месцы. Такім мес-цам, відавочна, павінна стаць рамонтна-тэхнічны станцыя.

Метагэаграфічна арганізаваць справу так, каб калгас мог за-казаць і купіць у рамонтна-тэхнічнай станцыі трактар па-требнай маркі, аўтамашыну, запасныя часткі, гаручае, зна-чачыя матэрыялы, метал, угнаенні, ядзімікаты і іншыя тавары, неабходныя для сельскагаспадарчай вытворчасці. Неабходна, каб у некаторых рамонтна-тэхнічных станцыях былі ўзоры машын новых марак для паказу іх у дзеянні; трэба своечасова і ў дастатковай колькасці вылазаць ката-логі, бюджэты, вядзінкі, плакаты і лістоўкі аб новых ма-шыхнах, якія ўкараняюцца ў сельскагаспадарчую вы-творчасць.

Трэба старанна працаваць сістэму забеспячэння калгасаў і саўгасаў запаснымі часткамі. Тут вялікая адказнасць кла-дзецца на саўгасары, на нашу прамысловасць. Іны павін-ны поўнасьцю забеспячць калгасы і саўгасы як новымі, так і рэстаўраванымі запаснымі часткамі і абсталяваннем. Відавочна, рэстаўрацыю дэталей трэба праводзіць цэнтраліза-ваным парадкам з тым, каб яна была выкарыстаная.

3. Новы парадок забеспячэння сельскай гаспадаркі ма-шынна будзе садейнічаць лепшай арганізацыі вытворчасці сельскагаспадарчай тэхнікі. Цяпер некаторыя гаспадарнікі імянуцца толькі таго, каб выпусціць машыну, і мала кла-паціцца аб тым, ці адпавядае яна сучаснаму ўзроўню развіц-ця сельскагаспадарчай вытворчасці, ці будзе гэтая машына эканамічна выгаднай для калгасаў і дзяржавы. Узяць такі прыклад. Калгасы пачалі ўбіраць збожжавыя раздзелныя эпасоабы ў шырокіх размерах у 1955 годзе, і адрозна з ста-ла ясна, што самаходныя камбайны маюць вялікія перавагі ў параўнанні з прычэпнымі. Таму ўжо была распрацавана новая канструкцыя добрага самаходнага камбайна, які кі-руецца адным чалавечым замест пільца, што працуе на прычэпным камбайне, расходзі на 30 працэнтаў менш гару-

чага, важыць на 40 працэнтаў менш за прычэпны камбайн. Нягледзячы на аўныя перавагі самаходнага камбайна, Ра-стоўскі завод у 1957 годзе пачаў выпускаць гравестыя, малаэфэктывныя прычэпныя камбайны. Дзяржава затраціла вялікія сродкі на асваенне гэтага камбайна, а цяпер, усюго праз адзін год, яго трэба знімаць з вытворчасці з тым, каб пачаць выпуск выгаднага дзяржаве і калгасам самаходнага камбайна. Многія заводы выпускаюць недапрацаваныя ма-шыны, якія дрэнна выкарыстоўваюцца ў сельскай гаспадар-цы, часам проста ідуць у металом. У новых умовах такіх заводов могуць з'явіцца ў цяж-кіх становішчах, іх пратуючыя калгасы купляць не бу-дуць, і гэтыя заводы немінуха прыдзецца паяшаць вы-творчасць сельскагаспадарчых машын.

Пры выпуску машын трэба ўлічваць канкрэтныя патрэ-бнасці сельскагаспадарчай вытворчасці. Калгасы важна, каб пры наборы невялікай колькасці машын выконвалася як ма-га больш віду работ, з меншымі затратамі працы калгас-нікаў. Гутарка ідзе аб тым, каб да трактара даваць патрэ-бную колькасць наваесных прылад, кіруючых саміх трактары-стам без прычэпных частак, каб выпускаць машыны з улікам розных глебава-кліматчных зон.

4. Продаж калгасам тэхнікі машына-трактарных стан-цый і ўкараненне гаспадарча-раёнавых узаемаадносін МТС з калгасамі ўносяць істотныя змены ў арганізацыю калгас-най фінансавай гаспадаркі. Узнікае неабходнасць у сур'ёзным расшырэнні ўласных абаротных сродкаў у калгасам. Улас-ныя абаротныя сродкі неабходны калгасам для ўтварэння пастаянных мінімальнага запасаў нафтапрадуктаў, запасных частак і іншых матэрыялаў, а таксама для выканання сель-скагаспадарчых работ пад ураджаі бучучага года. У новых умовах, як відавочна, неабходна расшырыць банкаўскае кра-дзаванне вытворчых расходзі калгасаў.

5. У сувязі з рэарганізацыяй машына-трактарных стан-цый трэба разгледзець некаторыя пытанні нарыхтовак сель-скагаспадарчых прадуктаў. Пры існуючай сістэме нарыхто-вак склалася пэўная форма ўзаемаадносін дзяржавы з калгас-амі. Дзяржава абслугоўвае калгасы праз МТС, апрацоўва-чы трактарамі і іншымі машынамі калгасную зямлю, забя-спечвае гаручым і ўгнаеннямі, словам, усім тым, у чым маюць патрэбу калгасы для вядзення грамадскай вытвор-часці.

У сваю чаргу, калгасы разам з саўгасамі забеспячваюць патрэбнасці краіны ў сельскагаспадарчых прадуктах, пры гэтым значная частка сельскагаспадарчых прадуктаў пасту-пае праз машына-трактарныя станцыі ў выглядзе нату-ральных аплат за работы МТС. Дастаткова сказаць, на-прыклад, што кожны год толькі аднаго збожжа ў парадку натуральнага пасупае каля мільярда пудоў.

Сельскагаспадарчую прадукцыю, якая да гэтага часу па-ступала ад калгасаў у выглядзе натуральнага за работы МТС, цяпер дзяржава будзе атрымліваць непасрэдна ў калгас-сах за машыны, запасныя часткі, гаручае, ўгнаенні і да т. п. Пры гэтым краіна павінна атрымліваць сельскагаспадарчых прадуктаў у размерах не меншых, а большых, чым раней, але на іншай аснове, пры іншай сістэме разлікаў, якая павінна быць больш дыябай.

Не падлагае сумненню, што калі разумна падыходзіць да ар-ганізацыі нарыхтовак у новых умовах, то дзяржава зможа своечасова атрымліваць неабходную колькасць сельскагаспа-дарчых прадуктаў.

Пры ўсталяванні дзяржаўнага плана нарыхтовак за зы-ходнае трэба ўзяць тую колькасць збожжа і іншых пра-дуктаў, якая складаецца з усіх віду пасупленняў, г. зн. абавязковых паставак, дзяржаўных закупак, кантракты і на-туральнага аплат за работы машына-трактарных стан-цый. Гэтая колькасць павінна быць звышай.

Калі будзе вызначана аб'ём нарыхтовак прадуктаў па розных зонах, то не трэба браць узровень пасуплення пра-дукцыі за апошні год і механічна пераносіць яго на наступ-ны. У сельскай гаспадарцы год на год не прыходзіцца. Та-му, магчыма, метагэаграфічна звышэй сярэдняму лічбу нарыхто-вак за 2—3 гады, каб больш аб'ектыва ўлічыць асаб-лівасці розных зон краіны. Пры вызначэнні дзяржаўнага пла-на нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў неабходна ўлічваць метагэаграфічны ўмовы данага года ў розных зо-нах і раёнах краіны. Гэта дасць магчымасць прыняць пад увагу неспрыяльныя для данага года ўмовы ў адных ра-нах і найбольш спрыяльныя ўмовы ў другіх з тым, каб што-год уносіць у планыяны заданні адпаведныя карэктывы. Абавязковым, аднак, павінна быць правіла, што агульны аб'ём нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў павінен задавальняць усё патрэбнасці дзяржавы.

Аб'ём нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў зале-жыць ад узроўня вытворчасці. Рэарганізацыя машына-трактарных станцый стварае ўмовы для павелічэння вытвор-часці збожжа і іншых прадуктаў. Пры новай сістэме вытвор-ча-тэхнічнага абслугоўвання калгасаў тэхніка будзе выкары-стоўвацца больш рацыянальна, павялічыцца прадукцыйнасць працы, узрасце вытворчасць прадуктаў. Гэта павінна пры-весці да зніжэння сабекошту сельскагаспадарчай прадукцыі. У выніку дзяржава атрымае рэальную магчымасць зніжаць цэны на сельскагаспадарчыя прадукты і прамысловыя тава-ры і тым самым павялічыць дабрабыт народа.

6. Пытанне аб тым, у якой форме будзе ў далейшым пра-водзіцца нарыхтоўкі сельскагаспадарчых прадуктаў пасля рэарганізацыі машына-трактарных станцый, трэба старан-на вывучыць з тым, каб распрацаваць канкрэтныя прапановы для прыняцця адпаведнай паставы Цэнтральнага Камі-тэта партыі і Урада. Тое ж самае можна сказаць аб нарых-тоўках і закупачных цэнах на сельскагаспадарчыя пра-дукты.

7. З ростам вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў характар нарыхтовак будзе мяняцца. У цяперашні час, калі патрэбнасці краіны на рад прадуктаў задавальняюцца ішча не поўнасьцю, дзяржава вымушана ўсталяваць планы на-рыхтовак для кожнага раёна. Але гэта часовае з'ява. Цяпер у нас створаны ўмовы, каб хутка ўзніклі калгасы, разві-талася і эканомія. Значыць, з году ў год будзе расці і колькасць атрымліваемых прадуктаў у краіне. Падыходзіць той час, калі будуць у поўнай меры забеспячаны патрэбнасці краіны ва ўсіх сельскагаспадарчых прадуктах і створаны зусім дастатковыя рэзервы. У дзяржаве з'явіцца магчымасць купляць збожжа, мяса і іншыя прадукты ў тых раёнах, дзе іны дэзаўшэўшыя таму, што сабекошт іх нізкія. Таму стварэння ўмовы для больш шырокай спецыялізацыі вытвор-часці. А спецыялізацыя, як вядома, дазваляе весці вытвор-часць на высокамеханізаванай аснове, павялічыць прадукцый-насць працы і зніжаць выдаткі вытворчасці на адзінку пра-дукцыі. Калі больш будзе прадуктаў, калі іны будуць дэ-паўшэўшыя, значыць, лепш будзе жыць народ, значыць, ён у поўнай меры ацне тых даброты, якія нясе яму камуні-стычнае грамадства.

V.

Задачи партийных и советских органов у сувязі з рэарганізацыяй МТС

1. Асабліва адказнасць за падрыхтоўку і практычнае ажыццяўленне ўсіх неабходных мер па рэарганізацыі МТС і продажу тэхнікі калгасам кладзецца на абкомы, аблвыкан-комы, Саветы Міністраў аўтаномных рэспублік, крайкомы і крайвыканкомы, ЦК кампартыі і Саветы Міністраў саюзных рэспублік. Іны павінны перш за ўсё глыбока вывучыць па кожнаму раёну, якія калгасы па сваіх эканамічных магчы-масцях могуць ужо сёння купіць трактары і сельскагаспа-дарчыя машыны і па-гаспадарку іх выкарыстаць, якім кал-

гасам запатрабуецца большы тэрмін на набыццё тэхнікі і для якіх калгасаў метагэаграфічна часова захавана існуючы парадок вытворча-тэхнічнага абслугоўвання з боку МТС. Толькі такое ўсебаковае вывучэнне становішча ў асобных раёнах і калгасам дазволіць паспяхова зрабіць пераход да новых умоў работы калгасаў.

З рэарганізацыяй МТС асноўная ўвага партыйных і са-вецкіх арганізацый, натуральна, будзе сканцэнтравана на непасрэдным кіраўніцтве калгасамі, якія маюць свае тра-

тары і сельскагаспадарчыя машыны, на аказанні гэтым гаспа-даркам практычнай дапамогі ў арганізацыі работы па-нова-му. Але разам з тым нельга не ўлічыць таго, што ў нас ішча ёсць эканамічна слабыя калгасы. Гэтыя калгасы павінны ішча больш, ішча канкрэтней, чым раней, займа-ца мясцовай партыйнай і савецкай арганізацыяй, каб хутчэй пад-цягнуць іх да ўзроўню перадавых. Трэба таксама мець на ўвазе, што пасля рэарганізацыі машына-трактарных стан-цый у рамонтна-тэхнічных станцыях за апошнімі застануцца важныя функцыі па вытворчому і тэхнічнаму абслугоўванню калгасаў. Райкомы партыі і райвыканкомы задзіканы што-дзёння і глыбока ўнікаць у дзейнасць рамонтна-тэхнічных стан-цый, ажыццяўляюць кантроль за іх работай, забяспеч-ваць бесперабойнае забеспячэнне калгасаў машынамі, за-паснымі часткамі, гаручым і іншымі матэрыяламі. Задача заклячаецца ў тым, каб пасля скасавання інструктарскіх груп райкомаў партыі на зонах МТС і пасля рэарганізацыі МТС кіраўніцтва калгасамі з боку партыйных і савецкіх ор-ганізац было ішча больш набліжана да рашаючых участкаў калгаснай вытворчасці.

Партыйныя арганізацыі задзіканы шырока растлумачыць сэнс і значэнне намыслава перабудовы работы машына-трактарных станцый, арганізаваць усераёнае абмеркаван-не прапановы Цэнтральнага Камітэта КПСС, напіраваць палі-тычныя і вытворчыя ўздымы працаўзбудзіўскімі на забеспячэн-не новых поспехаў у развіцці сельскай гаспадаркі, на без-умоўнае выкананне дзяржаўнага плана 1958 года па вытвор-часці і нарыхтоўках сельскагаспадарчых прадуктаў.

2. Рэарганізацыя МТС абавязвае партыйныя і савецкія органы прыняць асабліва клопаты аб правільным выкары-станні кадраў спецыялістаў і механізатараў машына-тра-ктарных станцый.

У цяперашні час у машына-трактарных станцыях на-лічваецца 186 тысяч кіруючых і інжынерна-тэхнічных ра-ботнікаў і каля паўтара мільёна механізатараў. У ходзе рэ-арганізацыі МТС большасць гэтых работнікаў паступова пры-ойдзе ў калгасы. Пераход трактарыстаў, камбайнераў і ін-шых работнікаў з МТС у калгасы ўзмоцніць тэхнічныя кад-ры калгасаў, узніме на больш высокую ступень тэхнічнае кіраўніцтва калгаснай вытворчасцю. Партыйныя арганіза-цыі павінны накіравацца аб тым, каб спецыялісты і меха-нізатары, якія выслабляюцца з МТС, былі рэальна ўста-наўлены на рашаючых участках калгаснай вытворчасці з улікам іх квалі-фікацыі. У першую чаргу неабходна ўмацаваць кіруючымі кадрамі адстаўкія калгасы.

Галоўная ўвага павінна быць звернута на тое, каб захавачь механізатарскія кадры, выхаваныя ў машына-трактарных станцыях. Праўдліва калгасаў, партыйныя арганізацыі павін-ны чула і клопатліва аднесці да трактарыстаў і іншых работнікаў, якія ў сувязі з праходам тэхнікі прыойдуць у калгасы. Неабходна прыняць меры да таго, каб матэрыяльнае забеспячэнне механізатараў было на адпаведным узроўні. Нельга забываць, што ў нас ёсць ішча калгасы з недастат-ковай аплатай працягу. У такіх калгасам аплата працы тра-ктарыстаў можа аказвацца ніжэйшай, чым яна была ў МТС па гарантыйнаму мінімуму. Каб не дапусціць ураўнаважкі і не разубіць механізатарскія кадры, трэба парэкамэндаваць такім калгасам, у выглядзе выключэння, устанавіць для трактары-стаў і іншых механізатараў гарантыйны мінімум аплаты, каб ён быў не ніжэйшы за той мінімум, які атрымлівалі трактар-ысты ў машына-трактарных станцыях.

У новых умовах аб'ём работ у калгасам значна расшыра-ецца. Старшыня калгаса прымае на сябе многія функцыі, якія раней выконваў дырэктар МТС. Ішча больш узрасце роля кіруючых калгасных кадраў. На чале кожнага калгаса трэба мець падрыхтаванага работніка, які добра ведае сучасную сельскагаспадарчую тэхніку і эканомію калгаснай вытвор-часці, з доўгім кваліфікавана разарабца не толькі ў бачных справах, але і ў пытаннях перспектывага развіцця вытвор-часці.

Большасць старшын калгасаў падрыхтаваны для таго, каб добра справіцца з узрастаючым аб'ёмам работы. Але ў нас ёсць ішча і такія старшыні, якім цяжка будзе кіраваць гаспа-даркай у новых умовах. У гэтых калгасам трэба рэкамэнда-ваць больш падрыхтаваных і вопытных работнікаў, у пры-ватнасці, з ліку дырэктараў і спецыялістаў МТС. Намнога павялішыцца і роля калгасных брыгадзіраў. Таму склад бры-гадзіраў у неабходных выпадках павінен быць папоўнен вопытнымі арганізатарамі і спецыялістамі.

3. Камуністычная партыя правяла вялікую работу па вы-кананню рашэнняў XX з'езда КПСС аб умацаванні раёнага з'ява падрыхтаванымі кадрамі. На кіруючых пасадах у рай-комах партыі і райвыканкомах у цяперашні час знаходзіцца ў большасці свайго вопытных работнікаў, якія прайшлі сур'ёзную школу арганізатарскай работы, на справе даказалі сваё

XX з'езд Камуністычнай партыі Саветаў Саюза, намя-чаючы разгорнутую праграму будаўніцтва камунізма ў нашай краіне, падкрэсліў неабходнасць настойлівай барацьбы за выкананне на пільках мірнага спабодніцтва галоўнай эканамі-чнай задачы СССР — за найкарысцейшы гістарычны тэрмін дагнаць і перагнаць найбольш развітыя капіталістычныя краіны па вытворчасці прадукцыі на душу насельніцтва.

Лучы на выбары ў вышэйшы орган дзяржаўнай улады — Вярхоўны Савет СССР, Камуністычная партыя робіць справа-дочу перад усім народам у сваёй дзейнасці, у выкананні пла-наў камуністычнага будаўніцтва. Пры актыўнай падтрым-цы ўсяго саветага народа партыя ажыццявіла рад важней-шых мерапрыемстваў, накіраваных на далейшае развіццё на-роднай гаспадаркі, умацаванне магутнасці краіны і няўхіль-ны ўздым дабрабыту народа, на перамогу сацыялізму ў мі-рным эканамічным спабодніцтве з капіталізмам. Намыслава рэарганізацыя машына-трактарных станцый і продаж сель-скагаспадарчай тэхнікі калгасам знаходзіцца ў адным радзе з ажыццяўленай за апошні час перабудовай кіравання пра-мысловасцю і будаўніцтвам, а таксама іншымі важнымі ме-рапрыемствамі і непасрэдна вынікаюць з укаванняў XX з'езда КПСС — працягваць работу па ўздыму сельскай га-спадаркі з неаслабленай энергіяй. Змагаючыся за выкананне гэ-тых укаванняў з'езда, савецкі народ дабіўся вялікіх поспехаў у развіцці сельскай гаспадаркі і цяпер разгарнуў шырокі рух за тое, каб у бліжэйшыя гады дагнаць Злучаныя Штаты Амерыкі па вытворчасці мяса, малака і масла на душу на-сельніцтва. Стварэнне багата прадуктаў харчавання для на-сельніцтва, сыварны для прамысловасці — адна з важней-шых задач камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне. Практычнае дасягненне гэтай мэты заўсёды з'яўлялася пра-грамнай задачай нашай партыі.

Вялікая Сацыялістычная сацыялістычная рэвалюцыя, уста-навіўшы ўладу працоўных у нашай краіне, упершыню ў гісторыі вырашыла аграрнае пытанне, перадаўшы зямлю ся-ляннам, і пачала пачатак перабудовы сельскай гаспадаркі на сацыялістычных асновах. З першых жа дзён Савецкай улады, з моманту прыняцця Ц Усерасійскім з'ездам Саветаў дзяржаў «Аб зямлі» Камуністычная партыя наставіла перад сабой за-дачу ўздыму сельскай гаспадаркі, пераходу ад невялікай раздробленай і адстаёй сельскай гаспадаркі да буйнага абгульненага сацыялістычнага земляробства. Упорная шмагата-дзёная работа Камуністычнай партыі па ажыццяўленню ленінскай палітыкі сацыялістычнага пераўтварэння сельскай гаспадаркі паспяхова завяршылася яе поўнай перамогай, пе-рамогай калгаснага ладу.

Без усялякага перавелічэння можна сказаць, што пасля за-вяршэння сучаснай калектывізацыі сельскай гаспадаркі ажыццяўленне мер па далейшым развіццю калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый з'яўляцца новым выключна важным і буйным крокам у развіцці сацыялістыч-

Уменне па-бываюму ажыццяўляць рашэнні партыі і ўрада аб уздыме сельскай гаспадаркі. Значна павысіўся агульна-адукацыйны ўзровень работнікаў раённых партыйных і са-вецкіх органаў. Звыш 85 працэнтаў сакратораў райкомаў партыі і 76 працэнтаў старшын райвыканкомаў сельскай раёнаў маюць вышэйшую і незакончаную вышэйшую аду-кацыю.

Умацаванне раёнага зв'язу і ў далейшым павінна зна-ходзіцца ў цэнтры ўвагі партыйных і савецкіх органаў аб-ласцей, краёў і саюзных рэспублік. Неабходна кла-патліва вырошчваць і смялей вылучаць на кіруючыя партыйныя і савецкія пасады ў раёнах маладых, зольных ар-ганізатараў, якія правялі сябе ў практычнай дзейнасці ў калгасам, саўгасам і МТС, добра ведаюць сельскагаспадарчую вытворчасць, любяць работу з масамі.

Важнае значэнне мае цяпер далейшае ўмацаванне квалі-фікаванымі кадрамі райвыканкомаў. Калі раней многія пы-танні, звязаныя з вытворчай дзейнасцю калгасаў, вырашаліся ў МТС, то цяпер гэтымі пытаннямі павінны непасрэдна зай-мацца райвыканкомы. Неабходна прадэжыць работу па ўла-скавальнаму структуры раённых савецкіх органаў. У сувязі з тым, што скасуюцца саветы машына-трактарных стан-цый, якія адгравіралі пэўную ролю ў развіцці калгаснай вы-творчасці, узнікае неабходнасць утварыць пры райвыканко-мах вытворча-тэхнічныя саветы або іншыя органы па пытан-нях сельскай гаспадаркі з ліку кіруючых работнікаў калгас-аў, МТС, рамонтна-тэхнічных станцый, саўгасаў, спецыялі-стаў і наватараў вытворчасці. У ходзе усераёнага абмерка-вання метагэаграфічна абмяшчэння думкамі па пытаннях, звязаных са структурай раённых савецкіх органаў, каб знайсці больш дасканалую арганізацыйную форму вырашэння данага пытан-ня.

4. Падзейнай апорай партыі ў ажыццяўленні ўсіх ме-рапрыемстваў па перабудове работы МТС і далейшым развіццю калгасаў з'яўляюцца калгасныя партыйныя партыйныя арганіза-цыі, якія за апошнія гады значна выраслі і ўмацнелі. Колькасць камуністаў у калгасам з 1954 па 1958 год павя-лічылася больш чым на 230 тысяч чалавек. З пераходам з МТС у калгасы вельзарнай арміі механізатараў і спецыялі-стаў ішча больш умацоўвацца калгасныя партыйныя арганіза-цыі і ўзрасце іх уплыў на ўсе бакі жыцця калгасаў.

Трэба павялічыць адказнасць усіх камуністаў за становішча спраў у калгасам, за далейшае развіццё іх эканоміі, за свое-часовае і поўнае выкананне імі абавязанасцей перад дзяр-жавай. Партыйна-палітычная работа павінна быць нацэлена на правільнае выкарыстанне перадаваемых калгасам тэхнікі, на павышэнне якасці ўсіх сельскагаспадарчых работ, на ўка-раненне перадавога вопыту, дасягненняў навукі і тэхнікі, разгортванне спабодніцтва, павелічэнне прадукцыйнасці пра-цы і атрыманне максімуму прадукцыі з кожнага гектара зям-лі пры найменшых затратах працы і сродкаў. Неабходна зме-дзіна выхоўваць усіх калгаснікаў у духу свядомай дысцы-пліны, гаспадарскіх, беражлівых адносін да тэхнікі, у духу высокай адказнасці за лёс свайго калгаса, за ўздым грамад-скай гаспадаркі. Трэба паслядоўна праводзіць калгасную да-макратыю, больш шырока ўцягваць калгаснікаў у кіраванне справамі свайго калгаса.

